

Oppimisen ja koulunkäynnin tuki uudistuu

Esi- ja perusopetuksen oppimisen ja koulunkäynnin tukea koskevaa lainsäädäntöä on päivitetty. Lakimuutokset ja päivitettyt opetussuunnitelmien perusteet tulevat voimaan 1.8.2025.

Uudistuksella turvataan kaikille lapsille/oppilaille riittävä tuki ja vahvistetaan heidän edellytyksiään suoriutua perusopetuksesta riittävin taidoin. Keskiössä ovat ennaltaehkäisevät toimenpiteet ja inklusiivisen toimintakulttuurin kehittäminen. Uudistuksen tavoitteena on, että lapset ja oppilaat saavat tukea mahdollisimman varhaisessa vaiheessa omassa ryhmässä.

Niin sanottu kolmiportainen tuki poistuu esi- ja perusopetuksessa (yleinen, tehostettu ja erityinen tuki). Varhaiskasvatuksessa tuki säilyy ennallaan. Uudistuksessa keskiössä ovat **oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt ja ryhmäkohtaiset tukimuodot**.

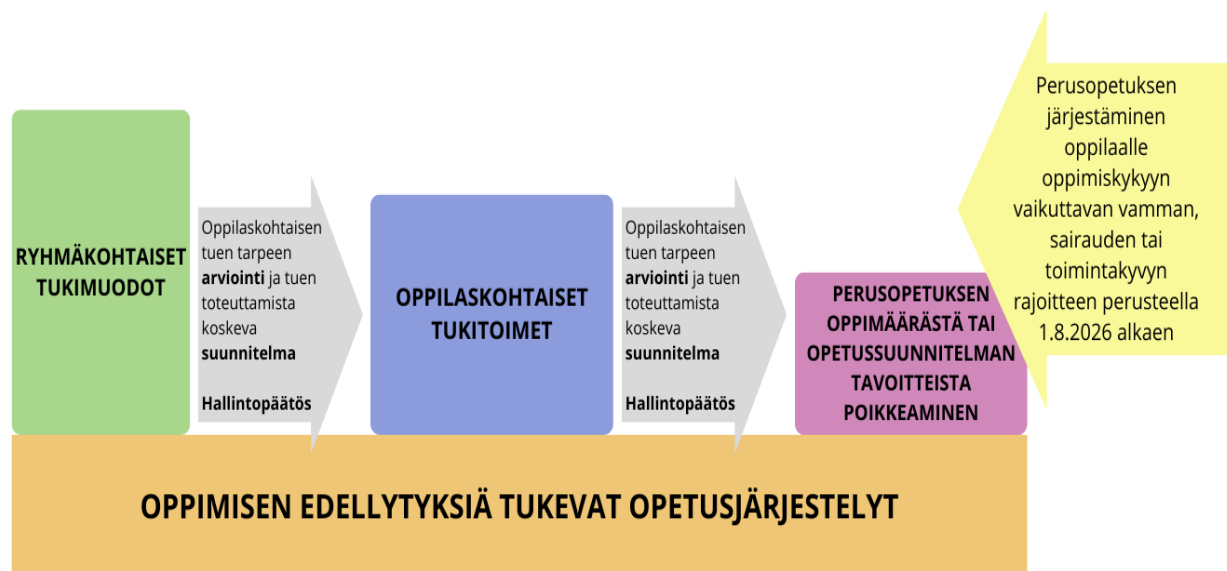
Kaikilla lapsilla/oppilailla on ensisijaisesti oikeus **ryhmäkohtaisiin tukimuotoihin** omassa ryhmässään.

RYHMÄKOHTAISET TUKIMUODOT

- Yleinen tukiopetus
- Opetuskielen tukiopetus
- Erityisopettajan antama opetus muun opetuksen yhteydessä

Jos ryhmäkohtaiset tukimuodot ovat riittämättömiä, on lapsella/oppilaalla oikeus saada yksilöllisesti kohdennettuja **lapsi-/oppilaskohtaisia tukitoimia**. Näitä ovat säännöllinen erityisopettajan tai erityisluokanopettajan antama opetus pienryhmässä tai erityisluokassa, lapsi- ja oppilaskohtaiset tulkitsemis- ja avustajapalvelut sekä apuvälineet.

Perusopetuksen oppimäärästä tai opetussuunnitelman tavoitteista poikkeaminen

on viimesijainen toimenpide. Oppilas voi saada hallintopäätöksen perusopetuksen oppimäärästä tai opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamisesta vasta, kun oppilas on saanut erityisopettajan tai erityisluokanopettajan antamaa opetusta pienryhmässä tai erityisluokassa.

Myös lukion oppimisen tuki ja erityisopetus uudistuvat

1.8.2025 voimaan tulevassa lakimuutoksessa selvennetään muun muassa oppimisen tuen ja erityisopetuksen toteuttamista sekä yhteistyön ja vastuun- ja työnjaon järjestämistä.

Oppimisen tuki

Koko lukio vastaa opiskelijan tukemisesta ja ohjaamisesta, johon liittyen yhteistyötä tekevät opiskelija ja hänen huoltajansa, ryhmänohjaaja, aineenopettajat, erityisopettaja, opinto-ohjaaja, rehtori ja opiskeluterveydenhuollon henkilöstö.

Oppimisen tuen tulee olla helposti saavutettavaa ja sitä on saatava heti, kun tuen tarve ilmenee.

Tuen tarve arvioidaan ensimmäisenä lukiovuonna ja sitä arvioidaan jatkuvasti opintojen aikana.

Erityisopetus

Jos oppimisen tuki on riittämätöntä, voidaan järjestää erityisopetusta, joka on systemaattisempaa ja tavoitteellisempaa kuin oppimisen tuki. Erityisopetusta antaa erityisopettaja ja sen perustana on hallintopäätös.

Lukioon opiskelijaksi otetulla tulee kuitenkin olla riittävät edellytykset lukion oppimäärään kuuluvista opinnoista suoriutumiseen. Oppimäärän tavoitteista poikkeaminen ei ole mahdollista lukiokoulutuksessa.

Millaisia muutoksia uudistukset aiheuttavat?

Uudistuksen myötä luovutaan niin sanotusta kolmiportaisesta tuesta (yleinen, tehostettu ja erityinen tuki).

Uudistuksen keskiössä ovat:

OPPIMISEN EDELLYTYKSIÄ TUKEVAT OPETUSJÄRJESTELYT

- Eriyttäminen
- Kielitietoinen opetus
- Opetusryhmien muodostaminen siten, että opetuksen tavoitteet voidaan saavuttaa
- Koulunkäynninohjaajat ja muu henkilöstö lasten/oppilaiden tukena ryhmässä/luokassa
- Lasten ja oppilaiden vahvuuksien ja tuen tarpeiden huomioiminen

RYHMÄMUOTOISET TUKIMUODOT ovat ensisijaisia tukimuotoja, ja ne koskevat kaikkia lapsia/oppilaita.

- Yleinen tukiopetus
- Opetuskielen tukiopetus
- Erityisopettajan opetus muun opetuksen yhteydessä

Ryhmäkohtaiset tukimuodot eivät edellytä hallintopäätöstä tai dokumentointia. Jos ryhmäkohtaiset tukimuodot eivät ole riittäviä, lapsella/oppilaalla on oikeus lapsi-/oppilaskohtaisiin tukitoimiin.

OPPILASKOHTAISET TUKITOIMET, VUOSILUOKAT 1–9

1. **Erityisopettajan antama opetus osittain pienryhmässä ja muun opetuksen yhteydessä.** Alle puolet yksittäisen oppiaineen oppitunneista on erityisopettajan antamaa opetusta, joka toteutetaan samanaikaisopetuksena oppilaan omassa opetusryhmässä ja/tai pienryhmässä.
2. **Erityisopettajan tai erityisluokanopettajan opetus pienryhmässä*.** Yhden tai useamman oppiaineen opetus toteutetaan yli puolet oppitunneista tai kokonaan pienryhmässä.
3. **Erityisluokanopettajan opetus erityisluokassa*.** Tarkoitettu kaikkein vaativimpiin tuen tarpeisiin. Oppilaan pääsääntöinen opetusryhmä on erityisluokka.
4. **Oppilaskohtaiset tulkitsemis- ja avustajapalvelut sekä apuvälineet.**

*Yleisopetuksen luokassa/ryhmässä saa olla enintään viisi oppilasta, jolla on tämä oppilaskohtainen tukitoimi.

PERUSOPETUKSEN OPPIMÄÄRÄSTÄ TAI OPETUSSUUNNITELMAN TAVOITTEISTA POIKKEAMINEN

Oppimäärästä tai tavoitteista poikkeaminen on viimesijainen toimi ja edellyttää tarkkaa harkintaa. Oppimäärästä tai opetussuunnitelman tavoitteista voidaan poiketa vain, jos ryhmäkohtaiset tukimuodot ja oppilaskohtaiset tukitoimet ovat osoittautuneet riittämättömiksi.

Perusopetuksen oppimäärästä tai opetussuunnitelman tavoitteista voidaan poiketa kolmella tavalla:

- Tavoitekokonaisuuksittain opiskelu
- Perusopetuksen oppimäärän tai opetussuunnitelman tavoitteiden ja sisältöjen rajaaminen
- Tilapäinen vapauttaminen oppiaineen oppimäärän suorittamisesta terveydellisistä syistä

Tavoitekokonaisuuksittain opiskelu tarkoittaa, että oppilas etenee opinnoissaan omaan tahtiinsa, mutta opiskelee kuitenkin yleisen oppimäärän mukaisesti. Näin oppilas voi edetä opinnoissa joko hitaammin tai nopeammin kuin vuosiluokittain opiskeltaessa. Oppilas opiskelee yhdessä oman vuosiluokkansa kanssa, mutta oppilaan opinnot etenevät vuosiluokalle määritettyjen tavoitteiden sijaan erilaajuisten tavoitekokonaisuuksien mukaisesti.

Oppimäärän rajaaminen (kutsutaan *oppimäärän yksilöllistämiseksi* 1.8.2025 saakka) koskee vain pientä määrää oppilaita ja sitä on harkittava tarkkaan, sillä rajaamisella on vaikutuksia oppilaan hakeutumiseen toisen asteen opintoihin. Oppimäärän rajaamista tulisi harkita vasta silloin, kun oppilas ei vahvoista tukitoimista, eli erityisopettajan tai erityisluokanopettajan opetuksesta pienryhmässä tai erityisluokassa, huolimatta saavuta välttävää arvosanaa (5). Oppimäärän rajaaminen edellyttää, että oppilas on saanut erityisopettajan opetusta pienryhmässä tai erityisluokanopettajan opetusta erityisluokassa oppilaskohtaisena tukitoimena. Rajatussa oppimäärässä arviointi on sanallista lukuun ottamatta päättöarviointia. Sanalliseen arvioon lisätään rajaamista ilmaiseva tähti (*). Päättötodistukseen merkitään arvosana 5 *.

Oppilas voidaan terveydellisistä syistä **tilapäisesti vapauttaa suorittamasta oppiaineen oppimäärää**. Terveydellisillä syillä tarkoitetaan vammaa, sairautta tai toimintakyvyn rajoitetta. Tilapäinen vapauttaminen voi koskea yksittäisen oppiaineen oppituntia viikoittain enintään neljän kuukauden ajan.

VARHENNETTU OPPIVELVOLLISUUS

Pidennettyä oppivelvollisuutta kutsutaan 1.8.2025 alkaen **varhennetuksi oppivelvollisuudeksi**. Päätös varhennetusta oppivelvollisuudesta tehdään lapsen ollessa 5–6-vuotias ja se on voimassa siihen saakka, kunnes lapsi lopettaa esiopetuksessa. Jos oppilaan tuen tarve jatkuu oppilaskohtaisten tukitoimien ja perusopetuksen oppimäärästä tai opetussuunnitelman tavoitteista poikkeamisen tarpeena, tehdään päätös *opetuksen järjestämisestä oppilaalle oppimiskykyyn vaikuttavan vamman, sairauden tai toimintakyvyn rajoitteen perusteella* (20 i §). Opetus järjestetään tämän pykälän mukaisesti myös silloin, jos oppilaalla on perusopetuksen

aikana ilmenevä vamma, sairaus tai toimintakyvyn rajoite, joka on laadultaan sen kaltainen, että se olisi johtanut oppilaan oppivelvollisuuden varhentamiseen oppilaan ollessa 5- tai 6-vuotias. Jos oppilaalla on päätös *opetuksesta oppilaalle oppimiskykyyn vaikuttavan vamman, sairauden tai toimintakyvyn rajoitteen perusteella*, voi hän opiskella oppiaineittain tai toiminta-alueittain.

Varhennettu oppivelvollisuus 5–6-v., esiopetus	Perusopetuksen järjestäminen oppilaalle oppimiskykyyn vaikuttavan vamman, sairauden tai toimintakyvyn rajoitteen perusteella (20 i §) 7-v. ->, lk. 1–9
--	---

TOIMINTA-ALUEITTAIN OPISKELU

Toiminta-alueittain järjestettävässä opetuksessa opiskellaan oppiainejaon sijaan toiminta-alueittain. Toiminta-alueittain järjestettävään opetukseen siirrytään vasta, kun oppilas ei oppimiskykyyn vaikuttavan vamman, sairauden tai toimintakyvyn rajoitteen vuoksi eikä tukitoimista tai oppimäärien rajaamisesta huolimatta pysty opiskelemaan oppiaineittain. Tavoitteet ja sisällöt on määritetty jokaiselle toiminta-alueelle tarkemmin kuin aikaisemmissa opetussuunnitelman perusteissa (luku 5.4.1).

Pienryhmä ja erityisluokka vuosiluokilla 1–9

PIENRYHMÄ

1. Oppilaille, joilla on hallintopäätös ”**erityisopettajan antamasta opetuksesta osittain pienryhmässä ja muun opetuksen yhteydessä**”.

- Tämä tuki vastaa kevyempään mutta säännölliseen tuen tarpeeseen.
- Yhden oppiaineen oppitunneista alle puolet voi olla erityisopettajan antamaa opetusta pienryhmässä.
- Oppilaan ”kotiluokka” on yleisopetuksen opetusryhmä/luokka.
- Päävastuu on luokan- tai aineenopettajalla.
- Erityisopettaja antaa opetusta pääsääntöisesti pienryhmässä, mutta opetus voidaan toteuttaa myös oppilaan omassa luokassa opettajan ja erityisopettajan antamana samanaikaisopetuksena.

2. Oppilaille, joilla on hallintopäätös ”**erityisopettajan tai erityisluokanopettajan opetuksesta pienryhmässä**”.

- Tämä tukitoimi vastaa kokonaisvaltaisempiin tai laajemmin oppimiseen ja koulunkäyntiin vaikuttaviin tuen tarpeisiin.
- Yhden tai useamman oppiaineen oppitunneista enemmän kuin puolet tai kaikki järjestetään erityisopettajan/erityisluokanopettajan opetuksena pienryhmässä.
- Oppilaat opiskelevat osan oppiaineista tavallisessa luokassa ja osan oppiaineista pienryhmässä.
- Oppilaan ”kotiluokka” on yleisopetuksen opetusryhmä/luokka.
- Päävastuu on luokan- tai aineenopettajalla, mutta erityisopettaja/erityisluokanopettaja vastaa pienryhmäopetuksesta.
- Tämän oppilaskohtaisen tukitoimen omaavien oppilaiden yleisopetuksen luokassa/ryhmässä saa olla enintään viisi oppilasta. Oppilasraja koskee kaikkia oppiaineita ja -tunteja, jotka oppilas opiskelee yleisopetuksen luokassa/ryhmässä.

ERITYISLUOKKA

3. Oppilaille, joilla on hallintopäätös ”**erityisluokanopettajan opetuksesta erityisluokassa**”.

- Tämä tukitoimi vastaa kaikkein vaativimpiin ja kokonaisvaltaisimpiin tuen tarpeisiin ja koskee muun muassa toiminta-alueittain opiskelevia oppilaita.
- Oppilaan ”kotiluokka” on erityisluokka.
- Päävastuu on erityisluokanopettajalla.
- Erityisluokassa saa olla enintään kymmenen oppilasta. Erityisluokanopettajan opetuksessa erityisluokassa saa olla enintään kahdeksan 20 i §:n 1. momentissa tarkoitettussa opetuksessa olevaa oppilasta tai enintään kuusi mainitun pykälän 2. momentin mukaisessa opetuksessa olevaa oppilasta.
- Erityisluokissa opiskelevat oppilaat voivat pedagogisina järjestelyinä osallistua yksittäisten oppituntien osalta tavallisen luokan opetukseen.
- Erityisluokissa opiskelevien oppilaiden osallistumisessa yleisopetuksen luokan/ryhmän oppitunneille on noudatettava viiden oppilaan enimmäismäärää koskevaa sääntelyä.

Mitä muutokset tarkoittavat lapsille/oppilaille, joilla on voimassa oleva tukipäätös?

Esiopetus

Varhaiskasvatuksen tehostetun tai erityisen tuen piirissä olevien lasten oppimisen tuki jatkuu esiopetusta mahdollisesti täydentävän varhaiskasvatuksen aikana. Jos lapsen yksikkö vaihtuu, tehdään uusi hallintopäätös täydentävästä varhaiskasvatuksesta. Oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen tukea varten arvioidaan lapsen tuen tarvetta. Osa tehostetun tuen piirissä olevista lapsista saa 1.8.2025 alkaen ryhmäkohtaista tukea, joka ei edellytä pedagogista dokumentointia. Lapsen opettaja tekee lapsikohtaisia tukitoimia tarvitseville lapsille yhdessä lapsen ja huoltajien kanssa

arvioinnin lapsen tuen tarpeesta ja lapsikohtaisen tuen toteuttamista koskevan suunnitelman. Huoltajia ja lasta kuullaan ennen arviointia ja suunnitelma annetaan varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen päällikölle hallintopäätöksen tekemistä varten.

Uudistuksen siirtymäaika on 1.8.2025–31.8.2026, jolloin nykyisiä tukipäätöksiä päivitetään uuden lainsäädännön mukaisiksi. Tämä tarkoittaa tehostetun ja erityisen tuen piirissä olevien lasten tilanteen arviointia ja sopivien tukitoimien harkitsemista uuden lainsäädännön pohjalta. Opettajan, erityisopettajan ja huoltajien yhteistyö on tärkeää siirtymäaikana.

Pidennetyn oppivelvollisuuden päätöksiä päivitetään uuden lainsäädännön mukaisiksi vasta 1.8.2026 alkaen, jolloin pidennettyä oppivelvollisuutta aletaan myös kutsua **varhennetuksi oppivelvollisuudeksi**.

Perusopetus

Tehostetun ja erityisen tuen piirissä olevien oppilaiden oppimisen ja koulunkäynnin tuki jatkuu tavalliseen tapaan, kunnes oppilaan tuen tarve on arvioitu uudelleen. Osa tehostetun tuen piirissä olevista oppilaista saa 1.8.2025 alkaen ryhmäkohtaisia tukimuotoja, jotka eivät edellytä dokumentointia. Oppilaskohtaisia tukitoimia tarvitseville oppilaille tehdään yhdessä oppilaan ja huoltajien kanssa tuen tarpeen arviointi ja tuen toteuttamista koskeva suunnitelma. Huoltajia ja oppilasta kuullaan ennen kuin arviointi ja suunnitelma toimitetaan opetuspäällikölle hallintopäätöksen tekemistä varten.

Uudistuksen siirtymäaika on 1.8.2025–31.8.2026, jolloin nykyisiä tukipäätöksiä päivitetään uuden lainsäädännön mukaisiksi. Tämä tarkoittaa tehostetun ja erityisen tuen piirissä olevien oppilaiden tilanteen arvioimista ja sopivien tukimuotojen ja -toimien harkitsemista uuden lainsäädännön pohjalta. Opettajan, erityisopettajan ja huoltajien yhteistyö on tärkeää siirtymäaikana.

Pidennetyn oppivelvollisuuden päätöksiä päivitetään uuden lainsäädännön mukaisiksi vasta 1.8.2026 alkaen, jolloin pidennettyä oppivelvollisuutta aletaan myös kutsua **varhennetuksi oppivelvollisuudeksi**.

Miten Mustasaaren kunta valmistautuu uudistukseen?

Esi- ja peruskoulujen henkilökuntaa informoidaan uudistuksesta säännöllisesti.

Sivistysvaliokuntaa ja kunnanhallitusta on informoitu uudistuksesta keväällä.

Paikallisia opetussuunnitelman perusteita päivitetään ennen 1.8.2025. Ruotsinkielisen sivistysjaoston ja suomenkielisen sivistysjaoston on hyväksyttävä päivitetty perusteet.

Käänny näiden tahojen puoleen, jos sinulla on kysyttävää

- Koulun rehtori, oppilaan luokanopettaja/luokanvalvoja, oppilaan erityisopettaja
- Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen palveluesimies, esiopetuksen henkilökunta, lapsen varhaiskasvatuksen erityisopettaja
- Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen palveluohjaaja Britt-Marie Hedström
- Koordinoiva erityisopettaja Marielle Hahto

[Oppimisen ja koulunkäynnin tuen uudistamisesta kysyttyä – OKM – Opetus- ja kulttuuriministeriö](#)